

Дячук Павло Вікторович, Перфільєва Людмила Павлівна,

викладачі Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ САМООЦІНКИ

Численні дослідження доводять, що умови для розгорнутого формування самооцінки у процесі навчальної діяльності створюються лише у школі, де учіння як основний психологічний інструмент пізнавального розвитку людини стає предметом спеціальних дидактичних, формувальних впливів педагога, об'єктом діяльності учня. Самооцінка учня утворюється поступово під впливом двох чинників: оцінки оточення (вчителя, батьків, однокласників) і порівняння результатів своєї діяльності з результатом діяльності інших людей (однокласників). Самооцінка у цьому віці за традиційних умов навчання є точною копією оцінки педагога, її буквальною відтворенням.

Аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури дає змогу розглядати самооцінку як основу процесу самоусвідомлення особистості, як показник індивідуального рівня розвитку, його особистісний аспект. Самооцінка як особистісне утворення позначається на регуляції поведінки і діяльності; як характеристика особистості, її центральний компонент формується за активної участі самої особистості і відображає своєрідність її внутрішнього світу.

Психологічно детермінованим продуктом індивідуального самовияву особистості є її самосвідомість – індивідуальна система уявлень індивіда про себе, Я-концепція, образ власного Я. Неодмінною турботою гуманістичної педагогіки виявляється формування у кожного учня неповторної я-концепції позитивної модальності. Позитивна Я-концепція, виявляючись в когнітивному (ієрархічно організованому позитивному образі власних здібностей, значущості, особистісних рис), емоційному (особисті позитивні переживання, самоповага) і оцінно-вольовому (прагнення підвищити самооцінку, повагу до себе) компонентах є передумовою подальших успіхів учня у його життєдіяльності.

Я-концепція створюється в діяльності і спілкуванні, які організовані на засадах гуманістичної педагогіки, спрямовуючись на формування позитивної Я-концепції особистості, реалізують принцип природовідповідності – педагогічне забезпечення діяльності і спілкування, адекватних віковим і індивідуальним можливостям учнів.[1]

У молодшому шкільному віці однією з таких діяльностей, в контексті якої реалізується міжособистісне спілкування школярів, є спільна навчальна діяльність. Структурна визначеність навчальної діяльності відзначається органічним поєднанням трьох складових її блоків (частин): інформаційно-орієнтаційного, операційно-виконавського і контрольно-оцінного.

Призначення першої частини навчальної діяльності (інформаційно-орієнтаційної) – входження учня у конкретну навчальну ситуацію, її аналіз і визначення плану наступних навчальних дій.

Здійснення продуманих та запланованих дій складає другу частину навчальної діяльності – операційно-діяльнісну, в ході якої не можна нехтувати умовами задачі, не довівши розв'язання до кінця.

Перевірка правильності здійснюваних дій (чи все зроблено, чи правильно зроблено) і виправлення допущених помилок – складають третю частину навчальної діяльності.

До характеристики навчальної діяльності та її значущості для особистісного розвитку учня необхідно додати, що крім іншої оцінки власних дій, виховуються важливі риси характеру, які впливають на самокорекцію та саморегуляцію, тобто на показники формування особистості учня, на рефлексію – коли учень сам собі звітує про те, що і як зроблено.

Психолого-педагогічне розкриття навчальної діяльності доводить, що її результат у кінцевому рахунку – це особистісні новоутворення у інтелектуальній та емоційно-вольовій сферах учня і його самовдосконалення.

Список використаних джерел

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс. – М. : Прогресс, 1986. – 422 с.